

Нелојална конкуренција Сунцу

Аутор: Frederic Bastiat (Сраћена верзија „Петиција произвођача свијећа“)

Питање за размишљање: Политичари често тврде да је јефтине увоз лош за господарство. Размислите о овим ставовима док читате текст.

„Господо, на правом сте путу. Одбацујете апстрактне теорије и мало пажње посвећујете јефтиноћи и обиљу. Ваша главна брига је интерес произвођача. Желите га заштитити од стране конкуренције и резервирати национално тржиште за домаће произвођаче. Ми трпимо због неподношљиве конкуренције страног ривала који, чини се, има далеко боље увјете за производњу свјетлости, до те мјере да апсолутно преплављује наше национално тржиште свјетлошћу по невјеројатно ниској цијени. Чим се појави, наш посао стаје – сви потрошачи прелазе к њему; и једна грана домаће индустрије, с безбројним повезаним дјелатностима, одједном постаје потпуно мртва. Тај ривал, који није нитко други до Сунце, води немилосрдан рат против нас, и сумњамо да је постављен од стране перфидног Албиона (што је добра политика у ово вријеме); будући да према том арогантном отоку показује обазривост коју према нама нема.

Молимо вас да донесете закон којим ће се наложити затварање свих прозора, кровних отвора, мансардних прозора, вањских и унутарњих капака, завјеса, ролета, округлих прозора – укратко, свих отвора, рупа, пукотина и процијепа кроз које сунчева свјетлост обичава улазити у куће, на штету заслужних произвођача којима се поносимо што смо опскрбили нашу земљу – земље која нас, из захвалности, не би смјела сада напустити у овако неравноправној борби.

Вјерујемо, господо, да наш захтјев нећете сматрати сатиром нити га одбити без претходног разматрања разлога које износимо у његову корист.

Прије свега, ако затворите што је могуће више приступа природној

свјетлости и створите потражњу за умјетном свјетлошћу, који од наших француских произвођача неће од тога имати користи?“ Предвиђамо ваше приговоре, господо, али знамо да нам не можете супротставити ништа осим застарјелих аргумената присталица слободне трговине. Изазивамо вас да изнесете иједну ријеч против нашег захтјева која се одмах неће окренути против вас самих и цијеле ваше политике.

Рећи ћете нам да ћемо ми, можда, профитирати заштитом коју тражимо, али да ће земља изгубити јер ће потрошач сносити штету.

Одговарамо:

Ви сте сами себи одузели право позивати се на интерес потрошача, јер сваки пут када је његов интерес био супротан интересу произвођача, жртвовали сте потрошача. То сте чинили ради потпоре радницима и онима који траже запослење. Из истог разлога, требали бисте то учинити и сада.

Сами сте уклонили овај приговор. Када вам кажу да потрошач има интерес у слободном увозу жељеза, угљена, житарица, текстилних тканина – ви одговарате: да, али произвођач има интерес да тај увоз ограничимо. Добро, нека буде тако; ако потрошачи имају интерес за слободан приступ природном свјетлу, произвођачи умјетне свјетлости имају једнак интерес за његову забрану.

Ако кажете да је свјетлост Сунца бесплатан дар природе и да би одбацивање таквих дарова значило одбацивање богатства под изговором потицања средстава за његово стјецање, упозоравамо вас да не нанесете смртоносни ударац вашој властитој политици. Сјетите се да сте досад увијек одбацивали стране производе јер су они по својој природи ближи бесплатним даровима него домаћи производи.

Природа и људски рад сурађују у различитим омјерима (овисно о земљама и клими) у производњи добара. Дио који природа одради потпуно је бесплатан; вриједност чини само дио који је резултат људског рада и који се плаћа.

Ако наранџа из Лисабона кошта упало мање него наранџа из Париза, то је зато што природна, а самим тим и бесплатна топлина за једну чини оно што умјетна, и стога скупа топлина, мора учинити за другу.

Када нам наранџа стигне из Португала, можемо закључити да је дијелом добивена бесплатно, а дијелом уз трошак; другим ријечима, долази нам по упало нижој цијени у односу на оне из Париза.

Дакле, управо тај бесплатни дио (испричавамо се на изразу) сматрамо да треба искључити. Кажете: како домаћа радна снага може издржати конкуренцију стране радне снаге када домаћи радници морају обавити сав посао, док страни раде само половицу, јер сунце обавља остатак? Али, ако вас та бесплатна половица наводи да ограничите конкуренцију, како вас онда потпуно бесплатни дио наводи да прихватите конкуренцију?

Ако бисте били досљедни, док ограничавате оно што је дјеломично бесплатно као штетно за домаћу индустрију, требали бисте, тим прије и с двоструким жаром, ограничити оно што је у потпуности бесплатно.

Још једном, када нам се производи попут угљена, жељеза, житарица или текстилних тканина шаљу из иноземства и можемо их добити уз мање рада него да их сами производимо, разлика представља бесплатан дар за нас. Тај дар је већи или мањи овисно о томе колико је та разлика значајна. Дар износи четвртину, половицу или три четвртине вриједности производа када нам странац наплати само три четвртине, половицу или четвртину цијене коју бисмо иначе платили. Дар је потпуно савршен и потпун када дароватељ (попут сунца које нам даје свјетлост) од нас не тражи ништа заузврат.

Питање, и постављамо га изравно, гласи: Желите ли за нашу земљу корист бесплатне потрошње или тобожње предности скупе производње?

Направите свој избор, али будите логични; јер, док укидате увозни угљен, жељезо, житарице и стране тканине, у оној мјери у којој им се цијена приближава нули, каква би то недосљедност била да прихватите

свјетлост сунца, чија је цијена нула тијеком цијелог дана.

Закључна питања: Повећавају ли ограничења трговине попут царина и квота запосленост у домаћем gospodarству? Помажу ли ограничења трговине повећати разину дохотка? Зашто да и зашто не?

„Нелојална конкуренција Сунцу“, скраћена верзија „Петиције произвођача свијећа“ Фредерика Бастијата, заштићена је ауторским правима. За више информација о поновном штампању или дистрибуцији, обратите се на webmaster@econlib.org.